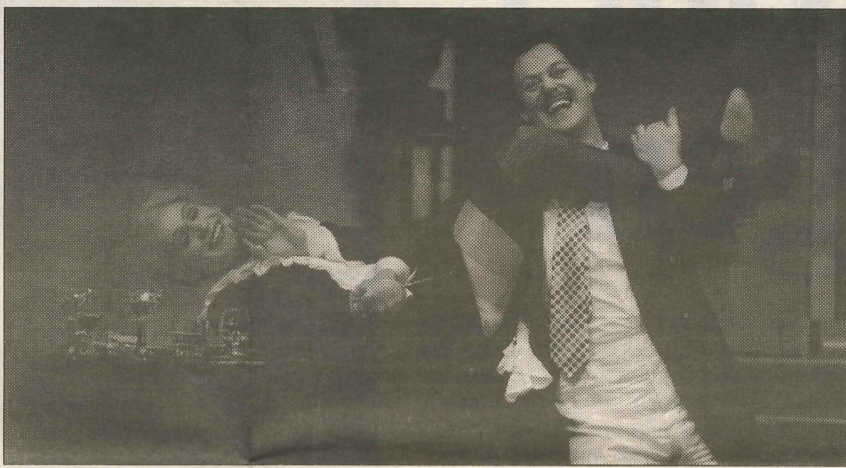

Moro med god grunn

I denne «kynismens og ironiens tidsalder» skal man vokte seg for å le uten grunn. Man bør ha et nøye gjennomtenkt motiv, og helst bør man latterliggjøre noen i samme slengen. Man må for all del ikke le bare fordi man helt uten videre morer seg. Så i tidsalderens ånd skal jeg forsøke å redegjøre for hvorfor jeg moret meg på forestillingen *Komediemordene av 1940*

Latterlig på Den Nationale Scene. Gard Skagestad som hushjelpen og Stig Amdam som tenoren Patrick. Foto: Helge Hansen

TEATER

John Bishop
Komediemordene av 1940
Den Nationale Scene.
Med: Mads Ousdal, Stig Amdam, Rhine Skaanes, Karl Bomann-Larsen m.fl.
Regi: Bjørn Sæter

Av INGVLID BRÆIN

FORFATTEREN John Bishop hadde allerede tatt seg av den latterliggjørende delen ved å skrive en parodisk kriminalfars: Enkefru Elsa von Grossenknuten (Rhine Skaanes) fyller livet med mening ved å sponse ulike teateroppsetninger og samtidig menge seg med berømtheter i teatermiljøet. Nå har hun invitert et knippe større og mindre stjerner til sitt avsideliggende gods i USA, til prøver på en ny musikal. Gjestene dukker opp, møter hverandre i det smakfulle biblioteket og konverserer etter alle ovenfra og ned-regler, med velvalgte variasjoner etter hvor samtalepartnere står på statusstigen. De fleste kjenner hverandre fra før, og etter hvert demrer det for dem at de er identiske

med ensemblet fra en Broadway-skandale to år i forveien, hvor tre av sparkepikene ble myrdet. Siden mordene aldri ble oppklart, og det ble spekulert i om morderen var en i ensemblet, brer uhyggen seg. Når folk i tillegg faller fra også denne gangen, gripes de av den store mistenksomheten og alle skuler på alle og blir sin egen lille etterforsker. Så viser det seg at ikke alle engang er den de gir seg ut for å være, og forvirringen er total.

De ulike typene er på farsevis svært karikerte. De lever alle sine underlige liv på hver sin underlige måte, og er sanne eksentrikere. Det ytterste eksempel på selvvalgt eksentrisitet er tekstforfatteren Bernice Roth, som i Marianne Nielsens skikkelse flagrer rundt i lilla gevanter, raslende på én meter armbånd og er følsom og gal og kunstnerisk. Stadig mer bedugget med stadig kortere vei til gulvet, som hun ofte og dramatisk treffer fordi hennes sarte kunstnersjel blir bragt til kortslutning av grufulle syn som blodige lik og mordere med kniv i hånd. Den lett homofile komponisten Roger Hopewell (Gerald Pettersen) med hysterisk hår og velmenende fakker, den keitete danserinnen Nikki Crandall (Gørild Mausest) som til tross for sin tilsynelatende usikkerhet allikevel er beme-

sellesverdig uredd når det gjelder hemmelige ganger, regissøren Ken McCall (Gjert Haga), som vekselvis forsøker å samle det vettskremte ensemblet til dyst og holder svulstige taler om skjønnheten ved teatret, den arrogante produsenten Marjorie Baverstock (Ragnhild Hiortøy) som feier rundt og knapt nedlater seg til engang å snakke med seg selv, sjarmørteneren Francois Dubonnet (Stig Amdam) som på komedievise snakker ikke bare gebrokkent, men feil, slik at betydningen blir en annen og mer vovet, den febrilske, forkledd og oppfarende overkonstabel Michael Kelly (Karl Bomann-Larsen) som hele tiden holder på å avsløre sin identitet, og til slutt husets frue som litt naivt synes det hele er fryktelig spennende, samme hvor farlig det blir, er alle interessante figurer på komediepremissen.

Komedie på alvor

Gard Skagestad i rollen som hushjelpen Helga Wenzel har funnet en svært gjennomført og smakfull løsning som gir skikkelsen en slags aura av urovekende uberegnelighet. Mads Ousdal som den selvgode komikeren Eddie McCuen spiller på alle klisjeer vi for-

binde med komikere, kanskje spesielt fra 40-tallet, men han gjør også Eddie til en varm og nyansert figur som man nærmest blir uansvarlig glad i. Mads Ousdal har blant annet en helt egen evne til å få oss til å gjenkjenne og le av våre egne, kanskje altfor menneskelige, reaksjoner. Eddie ved Ousdal er full av gags og triks – som faktisk aldri går på bekostning av noe eller noen.

Her er ingen villender på loftet, ingen hjemvendte sønner med syfilis, men uhygge og intriger nok. Komponist Åsmund Feidje bidrar til den almenne uhygge ved å gi oss stadige streif av skrekkfilmstemning. Scenograf P.O.A. Austdal har på sin side utsmykket de hemmelige gangene med spindellev og skumle farger, så det liksom ikke skal være noen tvil. Dette er en komedie som gir seg ut for å være en komedie. Og når komedier nå engang skal more – ja, så var denne også svært morsom, fordi regissør Bjørn Sæter tydeligvis tar komedie på alvor. Ja, jeg lo når folk falt ned trapper. Ja, jeg lo når det bokstavelig talt oppsto søt musikk mellom komikeren og danserinnen, og de så ut i luften og lyttet til den. Ja, jeg lo av forvirring og forveksling. Ja, jeg bekjenner at jeg lo. Mye.

Kjærlighet på feil sted

«Those were the days», synger familien som har fått et sjeldent anfall av uforfalsket lykke. De mimrer om huset ved havet og hvor fint alt engang var.

Gjenkjennelse gjennom det absurde på Den Nationale Scene.

Foto: Trygve Schømfelder

rald svarer at han er en hare, og harer får ikke jobber. Han kommer med et smerteskrik til sine foreldre om hvorfor de ikke gjorde noe da han var liten – han ble jo mobbet! Pappa mener at han kan ikke ha hatt det så ille, han lo jo flere ganger om dagen. Joa kommer ikke over Tulipanmannen, som hun møtte for flere år siden, og går inn i en i trance hver gang han nevnes.

Pappa og mamma finner det best å gifte bort Joa, slik at hun glemmer helten fra fortiden. Robert (Jon Ketil Johnsen), opprinnelig kalkun men nå menneske etter 128 plastiske operasjoner og stor innsatsvilje, er den utvalgte. Joa setter seg naturlig nok på sine menneskelige bakben.

Slik brytes meninger og viljer i familien. Forfatteren Gunilla Boëthius viser oss på sitt treffende, absurde vis sårheten i de unges sinn, konfrontert med foreldrenes ufølsomme beslutninger.

Og hvordan de alle på sitt vis søker kjærligheten – på feil sted. Harald, som bor i et skap med Spice Girls- og Snurre Sprett-plakater på veggene og høy på gulvet, vil pleie sin kjærlighet til skogen og friheten og det som hører en hares liv til. Ungpiketrassige Joa lever på sin fortidsdrøm. Såpeoperamamma i slåbrok og rosa tøfler dyrker kloakkrotten Milli. Pappa elsker mamma når mamma er glad og vakker, og ellers mener han at livet er til for å gjennomføres. Robert er fra seg av glede over å være eks-kalkun som nå kan nyte godt av menneskenes privilegier, som å shoppe.

De er også alle ensomme, idet ingen av dem riktig når frem til hverandre, eller ønsker å forstå hverandre. Slik utvikler de særegenheter som kompensasjon for manglende kjærlighet eller forståelse. De klammer seg til hvert sitt illusjonsstrå i hver sin åker.

Regissør Anne Mali Sæther, scenograf Guri Giæver og lysdesigner Torkel Skjærven balanserer sammen med skuespillerne overbevisende og med samme tanke mellom det parodiske, humoristiske og det alvorlige. Sinnstemninger skifter fort, det er ikke ment å dvele videre ved noe – likevel klarer gjengen på og foran scenen å gjøre maksimalt ut av hvert poeng. Dette er på mange måter De Mange Små Øyeblikks forestilling.

Tore Chr. Sævdal er særs forfriskende som den energiske haren Harald, men makter også å gi oss innblikk i den store fremmedfølelsen som må ha ført til det skjebnesvangre «valget». Jon Ketil Johnsen har mange virkningsfulle kalkun-tics, og det er interessant å se hvordan noen kan klare å se så lykkelig ut over å være menneske. Sverre Røssummoen er en ekte klisjéfar med myndig og belærende stemme. Karin Stautland viser en mor som gjerne vil ha moderlige kvaliteter, men aldri finner dem med det første. Joas ungpiketrassighet er akkurat dobbelt så umulig og hanske med i Miriam Sogns skikkelse som enhver forelder ville ønske.

Forestillingen er ellers ingen direkte rørende affære, men den har en humor som ofte finner fram til publikum. Vi blir først og fremst grepet intellektuelt, om det går an å si det slik. Det er og blir Boëthius' treffsikkerhet som blir stående. Hvordan hun setter problemer på kartet på en konsentrert, sylskarp måte og får oss til å se livet i et selvransakende lys. Hvordan vi alle blir gitt anledning til å kjenne oss igjen via det absurde, som ofte taler et tydelige-

TEATER

Gunilla Boëthius
Kvinnen som giftet seg med en kalkun
Den Nationale Scene
Med: Karin Stautland, Miriam Sogn, Sverre Røssummoen, Tore Chr. Sævdal og Jon Ketil Johnsen.
Regi: Anne Mali Sæther

Av INGVLID BRÆIN

ANFALLET går fort over. Siden den gang er sønnen Harald blitt en hare, datteren Joa gift med en kalkun, pappa tuter i et rør for å få ro, mens mamma dyrker den ytre skjønnheten og gir all sin kjærlighet til en rotte.

Bror og søster krangler ved middagbordet. Mamma (Karin Stautland) klager over at datteren Joa (Miriam Sogn) ikke er opptatt av sitt utseende, men bare ligger nede i flygelet og spiser seg tykk og stygg. Pappa (Sverre Røssummoen) prøver å få sønnen Harald (Tore Chr. Sævdal) til å gå på arbeidsformidlingen, men Ha-

Me

David Treuer skriver dyptpløyende, engasjert og detaljert om undertrykket urbefolkning i Amerika. *Liten død* er en svært lovende debut.

ROMAN

David Treuer
Liten død
J. M. Stenersens forlag
Oversatt fra amerikansk av Inger

Av ELIN BRÆIN

DEN UNGE amerikanske forfatteren David Treuer har skrevet en tro og farvesterk historisk roman om USAs indianerretter. *Liten død* kan leses som en tisk roman med et entydig, enklart forsvar for Amerikas grovt trykkede urbefolkning – men som et tidløst verk om kommunikasjon og konflikt, ekthet og helse og sivilisasjon.

Når det gjelder det innholdsrike, beskrivelsene av kultur og reservatområdene, er det liten tvil om at Treuer vet hva han snakker om. Dette er ingen nedlatende, distansert eller svært risikabel beskrivelse fra en utenforstående, men derimot dyptpløyende, bevisende skildringer med en storsjanset, detaljrikdom og innlevelse i den utstrekning det er mulig – serien få se verden med indianerøyne. (Hvis man leser på bokdekket, ser man at den blonde forfatteren faktisk selv blir presentert som en blanding av indianer og hvit. Dette er en Ojibwe-stammen i Minnnesota, og noen nærmere forklaring.)

Visens b

Av STEIN LOSNE

I JOSEFINES Vertshus har Kari Svendsen, Lars Klevstrand og Simen Øverli laget til en liten påvisningsvisesklub. Stedet er unikt på den nordlige kysten i Norge; med sin utformelle atmosfære kommer man nært innpå mange av Norges fabeltrubadurer i ulike kategorier.

– Ordet er viktig her hos oss, Kari Svendsen. – Vi har holdt snart tre år, og alle jobber ideelt for å få det til å henge ihop. Innløst har vi hatt utenlandske gjester som for eksempel svenske Torgny Föllinger. Hvert år har han holdt seseminar på høstparten, åpnet alle, og veldig populært.

Det vesle vertshuset i Josefine te bød onsdag på et spennende med mellealderballader denne kvelden. Agnes Buen Garnås er kanskje vår aller største på dette området. Hun lar oss komme tett innpå seg og ser til fulle sitt nære forhold til hun arbeider med, og løfter oss med sin beskjedne storslag. Dette er en kvinne som tar ordet alvor, og kler det varsomt i sin